

Poleg tega so naše skromne misli o integriteti katerega koli stanu takšne, da kolikor trpe posamni člani, trpi posredno ves stan.

Dostikrat bi bilo bolje, da bi si marsikedo — kakor pravi narod — obesil stot na jezik, kakor pa izusti besedico proti onim stanovom, ki so s šolo v neposredni dotiki.

Nam je namreč izročena neuka mladina, mi ji moramo v mlada srca vcepiti strah božji, ljubezen do bližnjega in spoštovanje vseh božjih in človeških naprav. Nam je torej potrebna moralna moč, ker brez nje ni mogoče premagati težav in zaprek, ki se javljajo med šolo in društvenim življenjem, kar smo že omenili zgoraj. Sedaj pa poštovajmo razmerje, kakoršno je med učiteljem in človeško družbo dandanes, med šolskimi ter verskimi nauki in javnim življenjem, potem pridite vi, grobokopi avtoritete, ki se slepo zaganjate v organizacijo onega stanu, ki ima v rokah vzgojo mladine, uničite nam še to trohico avtoritete, pa le učite sami, zakaj uničili ste podlago človeški družbi. Mari bo potem svobodna? Ako že mora priti trda beseda sem in tja — *homines sumus* — zgodi se povsod tako, da o tem ničesar ne izve mladina. „Gorje človeku, po katerem pride pohujšanje.“ — Svoboda, jasna kot solnce, bo potem obsijala naš rod.

(Konec prih.)

Ivo Trošt.

Vpliv vzajemnega postopanja učiteljstva na isti šoli na otroško vzgojo.

Učiteljski stan ima vzvišeno nalogo otroške vzgoje. Da pa bode naše delovanje donášalo trudu primeren sad, treba je, da postopajo vzgojitelji vzajemno, jedinstveno. Veliko se je vže govorilo, razpravljalo in pisalo o potrebi vzajemnosti med šolo in domom. Danes naj mi bo dovoljeno nekaj besed izpregovoriti o vzajemnosti učiteljstva in njenem vplivu na vzgojo šolske mladine.

Kar je v obitelji oče, to je v šoli učitelj. On vzgaja pred vsem s svojim ugledom; ta je osnovan na spoštovanji. V šoli morajo otroci učitelja pred vsem spoštovati. Blagor mu, ako si more pridobiti ljubezen svojih učencev. Učitelj postane vzor, katerega učenec posnema in si ga v marsikaterih položajih za vzgled vzame. Kaj pa na šolah, kjer deluje več učiteljev? Tedaj mora biti vsak posebej in vsi skupaj tak vzor v posnemanje šolski mladini. To se pa doseže le s tem, da stoje učitelji med seboj v popolnem soglasji, da jeden ne razruši, kar drugi zgradi. Jedinstvenosti je treba ne le v vzgojnih načelih, temveč tudi v izbiranju sredstev in v vnanjem postopanju. Taka vzajemnost vzbuja v učencu množico lastnosti, katerih mu je treba, da doseže

njegova vzgoja pravi namen. Vzajemnost v vzgojnih načelih dovede učenca do stanja samostalnosti, v katerem se ravna ne le po vzgojiteljevem, ampak po svojem lastnem prepričanju in po svoji vesti. Učitelj bode torej vselej rabil le ona vzgojna sredstva, katera pripeljejo učenca do tega cilja. Vnanje postopanje učiteljev pa bode učencu kazalo potrebo in korist dobljenih nauk. Učitelj lahko dolgo govori o bratski ljubezni do bližnjega, o sočutji, o slogi, o miru. Njegove besede pa so le prazen glas, katerega učenec hitro pozabi, če nima pred seboj vzgleda, po katerem se mu je ravnati. Bodimo si torej tovariši ne le v besedah, ampak v istini. Že beseda „tovariš“ znači stališče drug k družemu onih, ki delujejo v enem stanu. Njih delo je jedna velika celota, pri kateri ima vsak svoj del. Ker je delo med dalavce razdeljeno, je enakost med njimi, oni imajo jednake nagibe, enak cilj. Vez, ki veže ude jednega stanu kot delavce v enem poklicu, imenuje se kolegijalnost. Prava kolegijalnost upliva na učenca, kakor solnce na rastlino; nekolegijalnost pa vzbuja speče napake in zaduši dobro seme v rahli otroški duši. Sloga jači, nesloga tlači. Vsak vzgojitelj, torej tudi učitelj je preverjen o resnici tega izreka z ozirom na svoje delovanje.

Vsako vzgojno sredstvo dobi večjo tvornost v vzajemnosti. Povelje, katero da učitelj jednega razreda, je učencu neovrgljivo, ker ve, da je vsem šolarjem vseh razredov taisto ukazano. Taka povelja so ona, ki se tičejo vnanjega vedenja, pozdravljanja in discipline sploh. Posebno disciplina potrebuje vzajemnosti. Naj se učitelj še tako trudi, otroke k redu in miru dovesti, če je pa v kakem drugem razredu dovoljena prostost, gre kmalu tudi njegov razred taisto pot. Vzajemnosti je treba tudi v didaktičnem oziru. Pri branji in pisanji naj bodo po vseh razredih jednake določbe. Na šolah, na katerih ni vpeljano alterniranje, pride učenec vsako leto k družemu učitelju. Res je in tudi potrebno, da se zabrani jednostranska vzgoja, ima vsak učitelj svoje posebnosti in svoje navade. V glavnih potezah pa naj si bodo vendar vsi jednaki. Učenec kmalu spozna jedro besed, tudi če je oblika drugačna, v kateri se mu nauk ponudi.

Da je mogoče vzajemnost uresničiti, imamo priliko za razgovor v domačih konferencijah. Tu se lahko pomenimo o tem in onem, kar je splošna navada in kar lastna izkušnja nasvetuje.

Prava kolegijalnost upliva npravstveno na učence, katerim so učitelji v svoji slogi bliščeči vzgled; s svojo neslogo pa napravijo pot tej nečednosti tudi v otroška srca. Učitelji naj drug družega podpirajo, drug družega zastopajo, da zabranijo obrekovanje in slabo mnenje ljudstva o šoli in njih učiteljih. Že pozdrav mora kazati spoštovanje do tovariša. Otrok vidi prijateljstvo svojih predstojnikov in njegovo srce se odpre nevedoma temu čutu za svoje sovrstnike. Prijateljsko

občevanje učiteljev med seboj je temelj bratske ljubezni v srcih šolske mladine. Kaže učitelj sočutje, bodisi v veselji ali v žalosti, za svojega tovariša, vzbudi se sočutje tudi v otroški duši. Otrok ima nezmotljiv dar opazovanja in čut zvestobe in udanosti v sebi. Gorje mu, ki moti jasno nebo njegove duše.

Vsak vzgojitelj najde v svojem delovanju priliko, da uresniči besede: V slogi je moč! To naj bo naše geslo! Tega ne zabimo in gotovo bodo veseli vspehi plačevali naš trud. Podajmo si torej roke k tovariški zvezi, le tako nam bo moč vzgojevati domovini vrle sinove in pridne hčere. Ne besede, ampak djanja pospešujejo dobro.

Augusta Kolnik.

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciperle.)

59.

Druge točka narodne vzgoje je gojitev materinega jezika, kajti ta je najvidnejši znak narodnosti človeške.

Jezik ali govor človekov zove se ona zmožnost, s kojo razumevamo misli drugih ljudi, ako jih izražajo, in s kojo izražamo tudi drugim svoje lastne misli. Pač jih razodevamo tudi mnogokrat drugače: s pogledi, ako migamo z rokami ali teptamo z nogami, i. t. d.; — ali vse to ne zadostuje še človeku.

Ravno jezik povzdiguje človeka nad vse druge živeče stvari. Tudi živali imajo razne glase, s katerimi kličejo druga drugo, s katerimi izražajo veselje in žalost svojo. Toda drugzega ne mogó razodevati nič. Tudi so njihovi glasovi mnogo nepopolniši od jezika najdivjejšega naroda. Samo človek ima tedaj dar jezika; to pa je zopet posledica njegove pokončne hoje, katera provzročuje, da se njegova pljuča in vsa druga glasila gibljejo prostejše.

Prečuden je pa način, kako se navaja dete jezika. Kmalu po rojstvu čujemo že prve glasove iz njegovih ust. Te izpušča iz sebe le mehanično, brez vsacega povoda. Toda čez nekaj časa že jame se oglašati z istimi glasovi, kedar je lačno, ali kedar ima kako drugo potrebo. A ko se je nasitilo in očedilo, obmolkne takoj. — Še mnogo časa pa preide, da se jame oglašati tudi takrat, kedar mu ne manjka nič, tedaj kedar je popolnem zadovoljno s svojim položajem.

V mnogih slučajih so ti glasovi otrokovi že jako določni. A nima se misliti, da jih je čulo od odrašenih ljudi. Izgovarja jih namreč že v oni dobi, v kateri nahaja se njega posluš še na tako nizki stopinji, da ne čuje celo najhujšega ropota. In učenjaki so dokazali, da so ti